provinsje fryslân
provincie fryslân

postbus 20120
8900 hm leeuwarden
tweebaksmarkt 52
(058) 292 59 25

www.fryslan.frl
provincie@fryslan.frl
www.twitter.com/provfryslan

Provinciale Staten van de Provincie Fryslân
D66, Dhr. D. van der Weijde en GrienLinks,
Mevr. C. Kuipers
Postbus 20120
8900 HM LEEUWARDEN

Leeuwarden, 7 juni 2021
Verzonden, 08 JUN 2021

Ons kenmerk : 01881623
Afd./Opgave : Klimaat en Energie
Behandeld door : Jan Jaap Dicke / (058) 292 59 25 of j.j.dicke@fryslan.frl
Uw kenmerk :
Bijlage(n) :

Onderwerp : beantwoording schriftelijke vragen over de mestvergister Wijnjewoude

Geachte mevrouw Kuipers en heer Van der Weijde,

Uw schriftelijke vragen op grond van artikel 42 van het Reglement van Orde, binnengekomen op 17 mei 2021, beantwoorden wij als volgt.

*U leidt uw vragen als volgt in:*
*De gemeente Opsterland werkt mee aan de realisatie van een (mono-)mestvergister met subsidiegeld in Wijnjewoude. Zo zouden de inwoners zijn voorgehouden dat er een zonnepark zou komen, maar werd al vanaf het begin buiten de openbaarheid gepland om ook een mestvergister te realiseren, met waarschijnlijk (stank)overlast, polarisatie en waardevermindering voor de omgeving tot gevolg. Een onderzoek naar het draagvlak onder deze omgeving voor een monomestvergister heeft niet plaatsgevonden. De gemeente betoogt de ruimte te hebben een mestvergister te realiseren op basis van het Provinciale besluit om onder de definitie van 'Nutsvoorzieningen 2' ook lokale opwekking van duurzame energie, zoals zonnepanelen, te laten vallen. Over mestvergisters is in hoofdstuk 9 van de Verordening Romte niets opgenomen. Verder is Gedeputeerde Staten, op dit moment bij monde van gedeputeerde Poepjes, op verscheidene manieren betrokken, zowel in vroeg stadium, als in het bestuurlijk overleg. Dit leidt voor de fracties van D66 en GrienLinks tot de volgende vragen:*

*Vraag 1:*
*Is Gedeputeerde Staten van mening dat mestvergisting een duurzame oplossing is, en zo ja, wanneer is hierover een besluit genomen door Provinciale Staten en op basis van welke informatie? Als Provinciale Staten zich hier niet over heeft uitgesproken, wanneer heeft u hier dan een besluit over genomen en op welke wijze heeft u dit gemotiveerd? Of gaat het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Opsterland over de interpretatie van provinciaal beleid?*

Antwoord vraag 1:
Wij rekenen mestvergisting tot de duurzame opties voor energie. Wij verwijzen hierbij naar de beleidsbrief Duurzame Energie die Provinciale Staten in 2016 hebben vastgesteld. Mestvergisting maakt in die beleidsbrief onderdeel uit van de duurzame energiemix. Bovendien is er voor mestvergisting SDE-subsidie mogelijk.

Uit uw inleiding maken wij op dat de gemeente Opsterland een mestvergister toe wil staan binnen de bestemming 'Bedrijf-Nutsvoorzieningen 2' van het bestemmingsplan Wijnjewoude Klein Groningen (vastgesteld op 11 november 2019).
Het is ons niet bekend dat de gemeente daarbij betoogt die ruimte te hebben op basis van het Provinciale besluit. Het is aan de gemeenteraad om te bepalen of mestvergisting bij recht mogelijk is op basis van de begripsbepaling in het bestemmingsplan Wijnjewoude Klein Groningen en niet aan ons.

Los van het bestemmingsplan past een mestvergister op de RWZI-locatie te Wijnjewoude wel binnen de provinciale uitgangspunten, die genoemd worden in de Omgevingsvisie als in de Verordening Romte.
In de Omgevingsvisie De Romte Diele 2020 is in paragraaf 5.3 de volgende tekst opgenomen: "*mestverwerking, mestvergisting en biovergassing bij een agrarisch bedrijf zijn mogelijk. Wanneer dit voor meer bedrijven gebeurt, zijn agrolocaties in landelijk gebied, bedrijventerreinen, en bijvoorbeeld voormalige gaswinlocaties en RWZI's de aangewezen plekken. De lokale inpassing in een gebied, qua landschap/ natuur, milieu, ontsluiting en soort bedrijven, wegen gemeenten af.*"
In artikel 6.2.2 van de Verordening Romte Fryslân 2014 staat dat een terrein voor openbare nutsvoorzieningen geschikt is voor mestvergisters die niet bedrijfseigen zijn. In de nieuwe Omgevingsverordening wordt dit overgenomen.

*Vraag 2:*
*Kunt u een tijdlijn geven van de ontwikkelingen ten aanzien van de mono - mestvergister in Wijnjewoude en de provinciale betrokkenheid daarbij?*

Antwoord vraag 2:
De ontwikkeling van de mono-mestvergister is niet los te zien van de ontwikkelingen rondom de energiecoöperatie Wijnjewoude Energieneutraal (WEN). Via de bestuurlijke klankbordgroep voor WEN zijn wij meegenomen in de ontwikkelingen ten aanzien van de mono-mestvergister. In onderstaande tijdlijn worden de ontwikkelingen in drie perioden weergegeven.

**2015-2018**

1. De energiecoöperatie WEN is opgericht op 15 oktober 2015. Het doel is dat Wijnjewoude in 2025 energieneutraal is.
2. In oktober en november 2015 heeft WEN samen met Doarpswurk en zo'n 40 inwoners de Energie Mix Methode gebruikt. Hierbij is op de kaart gezet welke vormen van duurzame energie opwekking er in en rondom het dorp mogelijk zijn. Van de verschillende oplossingen lag het accent met name op zonnepanelen (op grote daken) en mono-mestvergisters.
3. In januari 2017 zijn plannen voor een zonnepark en het opwerken van biogas tot groen gas bij de RWZI aan de Tolleane voor het eerst gepresenteerd aan vertegenwoordigers van Klein Groningen

4. In oktober 2017 heeft WEN samen met de Noardlike Fryske Wâlden de status van pilotproject binnen de Friese Energiestrategie (FES) gekregen. Tijdens de presentatie van de FES heeft WEN o.a. de plannen rondom de mestvergister bij de RWZI gepresenteerd.
5. De status van pilot project FES heeft geleid tot een samenwerkingsverband van: Cooperatie WEN, Ministerie van Economische zaken en Klimaat (EZK), Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), Wetterskip Fryslân, Provincie Fryslân, Gemeente Opsterland, Alliander, N.V. Nederlandse Gasunie, LTO Noord en Woningcorporatie Elkien.
6. In februari 2018 heeft Jacqueline Cramer, voormalig minister en hoogleraar duurzame innovatie, zich als beschermvrouwe verbonden aan WEN.
7. In augustus 2018 heeft WEN samen met Liander het rapport "Wijnjewoude Energie Neutraal 2025" opgeleverd. Hierin wordt aangetoond dat door bundeling van de individuele ambities en samenwerking van de verschillende betrokken partijen het haalbaar is het dorp Wijnjewoude in 2025 energieneutraal te maken.

**2019**

8. In maart 2019 hebben wij besloten om een intentieovereenkomst te ondertekenen met WEN, Gemeente Opsterland, N.V. Nederlandse Gasunie en LTO Noord. Gedeputeerde Schrier en later gedeputeerde Poepjes neemt zitting in de Bestuurlijke Klankbordgroep Wijnjewoude Energieneutraal in 2025. Deze bestuurlijke klankbordgroep komt twee keer per jaar bij elkaar en wordt periodiek ook per mail op de hoogte gesteld van recente ontwikkelingen.
9. In mei 2019 werd WEN uit 75 kandidaten verkozen als één van de 5 winnaars van VPRO Tegenlicht Plattelandspioniers.
10. In januari 2019 heeft WEN de akte van eigendom van de voormalig RWZI van het Wetterskip ondertekend en kan WEN de locatie om gaan vormen tot Energiepark.
11. In juli 2019 zijn er 21 agrariërs bezocht voor een duurzaamheidsscan en een introductie van het collectief mestvergistingsconcept. Daarvan hebben er 18 aangeven zeer geïnteresseerd te zijn in deze oplossing omdat een eigen mono-mestvergisting voor hun economisch niet rendabel is.
    RVO stelt geld beschikbaar aan een extern adviesbureau (KNN uit Groningen) om samen met WEN het idee verder uit te werken naar een concreet businessplan. Hiermee kan een vergunning aangevraagd worden, een SDE++ subsidie aanvraag ingediend worden en kunnen financiers geworven worden.
12. In september 2019 hebben 16 omwonenden van het energiepark bij maatschap Heida in Hoornsterzwaag ervaren wat een vergistingsinstallatie is.
13. In oktober 2019 heeft WEN samen met buurtvereniging Klein Groningen een thema avond Mestvergister georganiseerd voor de omwonenden van het Energiepark en andere dorpsgenoten.
14. In november 2019 is een informatieavond voor de agrariërs georganiseerd. Hierbij is door KNN de business case voor de mestvergister gepresenteerd. Daarnaast zijn allerlei zaken rond transport, diergezondheid, mestboekhouding en voedingswaarde toegelicht.
15. Inmiddels heeft zich rond de rwzi een protestgroep (Westkant is geen mestkant) gevormd tegen de komst van de mestvergister. Ze sturen een open brief aan de gemeenteraad van Opsterland, zoeken de media op en voeren de eerste gesprekken met WEN. WEN is van mening dat de plannen met direct omwonenden tot stand zijn gekomen en vindt het ook belangrijk de bezwaren serieus te nemen en samen met de bewoners van de westkant te werken aan een oplossing.

Om de omwonenden mee te nemen in de plannen voor de mestvergister heeft WEN verschillende inspanningen geleverd: communicatie via dorpskrant de Bân, via besturen van buurtverenigingen en huis aan huis verspreide brieven.

16. In de Bestuurlijke klankbordgroep van december 2019 is de mogelijkheid van een omgevingstafel groengas/mestvergisting besproken. Deze "dongtafel", is uiteindelijk niet in gang gezet omdat er samen met de buurt werd gewerkt aan een leefbaarheidsstudie ondersteund door deskundige inzet van KNHM en Arcadis.

**2020-2021**

17. In het voorjaar van 2020 is het onderzoek naar de leefbaarheid rond een mono-mestvergister op de rwzi samen met omwonenden (buurtvereniging Klein Groningen) uitgevoerd. De protestgroep Westkant heeft hier aan meegedaan. De conclusie uit het onderzoek was dat een mono-mestvergister geen overlast hoeft te veroorzaken als de juiste technieken worden toegepast.
18. Het Leefbaarheidsrapport is in juni 2020 aangeboden aan alle omwonenden van de rwzi. Vervolgens zijn de onderzoeksresultaten in september 2020 aan het dorp (digitaal) gepresenteerd.
19. In april 2020 is in de bestuurlijke klankbordgroep de aanvraag voor het Programma Aardgasvrije Wijken van het Rijk (PAW) voorgelegd. De bijdrage uit het PAW is vooral bedoeld om alle inwoners van Wijnjewoude te helpen bij hun plannen om te verduurzamen en om met behulp van groengas aardgasvrij te worden. De bestuurlijke klankbordgroep kon zich vinden in de aanvraag, o.a. vanwege de verbinding met de Mienskip. De aanvraag is vervolgens ingediend door de gemeente Opsterland.
20. In oktober 2020 is WEN geselecteerd voor de bijdrage van € 4 milj. uit het PAW.
21. Na een gemeentelijke inspraakavond in juni waarop zowel Westkant als WEN hebben ingesproken, besloot wethouder Postma tot het instellen van een dialoog met buurtvereniging Klein Groningen, Westkant en WEN.
22. In juli en december 2020 heeft een tweetal dialoogsessies plaatsgevonden. Tussendoor had de gemeente individuele gesprekken met de drie partijen. Resultaat van de dialoog was dat er een uitgebreidere werkgroep Leefbaarheid 2.0 gevormd zou worden. Deze werkgroep heeft als doel om een drietal opties voor vestiging van een of meer mono-vergisters te onderzoeken. Voor deze werkgroep zijn door de gemeente inmiddels (mei 2021) ook andere buurtverenigingen in het buitengebied uitgenodigd. Ondanks het resultaat van de dialoog heeft Westkant in januari laten weten niet te zullen participeren in de werkgroep Leefbaarheid 2.0.

*Vraag 3:*
*Is Gedeputeerde Staten van mening dat het uitrekken van de definitie van lokale opwekking van duurzame energie om ook mestvergisters te behelzen in lijn is met het rechtszekerheidsbeginsel? Als de definitie dusdanig ver kan worden uitgerekt, hoe weten inwoners dan waar zij aan toe zijn met de huidige regelgeving? Bent u van plan hier duidelijkere kaders voor te realiseren en zo ja, op welke termijn?*

Antwoord vraag 3:
Wat ons betreft is er geen sprake van het uitrekken van een definitie. De vraag is of een mestvergister past binnen de regels van het bestemmingsplan. Dat oordeel is, zoals aangegeven bij vraag 1, aan de gemeente.
Wij zien in het voorbeeld van Wijnjewoude geen aanleiding om in de Verordening Romte extra kaders te stellen voor mestvergisting.

*Vraag 4:*
*Is Gedeputeerde Staten zich ervan bewust dat de ontwikkeling en het proces in Wijnjewoude een precedent scheppen voor andere projecten in de provincie?*

Antwoord vraag 4:
Wat ons betreft is er geen sprake van een precedent. Ruimtelijk gezien hebben wij geen problemen met deze locatie voor de mestvergister.

*Vraag 5:*
a. *Hebben inwoners ten tijde van het besluit kunnen weten welke planschade zij door het besluit zouden kunnen ervaren?*
b. *Vindt u zelf dat de Provincie een juiste procedure heeft doorlopen als deze gevolgen er achteraf aan kunnen worden verbonden?*

Antwoord vraag 5:
Wij gaan er vanuit dat u met "het besluit" doelt op het mogelijke besluit van Provinciale Staten waar u in vraag 1 naar verwijst. Zoals aangegeven bij vraag 1 is dat niet aan de orde. Planschade kan ontstaan door vaststelling van een ruimtelijk plan. In dit geval is dat het bestemmingsplan. Als er sprake is van planschade is dit niet het gevolg van een procedure die door de provincie is doorlopen.

*Vraag 6:*
Moedigt Gedeputeerde Staten aan dat het draagvlak in deze niet is onderzocht, terwijl daar op andere vlakken, zoals bij zonnepanelen, wel eisen aan worden verbonden?
Hoe reflecteert Gedeputeerde Staten op haar rol in het stilzwijgend toestaan van de ontwikkelingen en actief bijdragen daaraan via het bestuurlijk overleg?

Antwoord vraag 6:
Wij zijn van mening dat voor elk ruimtelijk plan draagvlak van belang is. Wij vinden dat uit de tijdlijn die bij vraag 2 is gegeven blijkt dat WEN en later ook de gemeente gedurende het proces de omgeving betrokken hebben bij de plannen.
Wij vinden dat de deelname aan de bestuurlijke klankbordgroep ons inzicht in dit project vergroot heeft. In onze reactie op de plannen hebben wij ons gebaseerd op het door u vastgestelde beleid. Een mestvergistingsinstallatie is zoals eerder aangegeven niet strijdig met het provinciale beleid.

*Vraag 7:*
*Heeft zitting in het overleg over een mestvergister bijgedragen aan het voorkomen van polarisatie in de samenleving omtrent de ontwikkelingen in Wijnjewoude?*
*Is het innemen van deze rol zonder op de hoogte te zijn van de consequenties een gepaste en verstandige keuze geweest?*

Antwoord vraag 7:
Wij zijn van mening dat het zitting hebben in de bestuurlijke klankbordgroep geen invloed heeft gehad op welke polarisatie dan ook. In de bestuurlijke klankbordgroep zijn op bestuurlijk niveau ervaringen uitgewisseld rondom het energieneutraal maken van Wijnjewoude. De groengas productie is één van de besproken onderwerpen.




provinsje fryslân

Verschillende bottom-up initiatieven geven aan dat de projecten steeds groter en complexer worden, waardoor de beheersbaarheid voor de betrokken vrijwilligers steeds moeilijker wordt. Met het ondertekenen van de intentieovereenkomst en het deelnemen in de bestuurlijke klankbordgroep wordt kennis en ervaring opgedaan over dergelijk bottom-up projecten. WEN is één van de koploper lokale bottom up initiatieven in Fryslân. In het kader van de Regionale Energie Strategie (RES) levert dit waardevolle input op. Het uitgangspunt is dat de opgedane kennis en ervaringen van een aantal koploperprojecten zoals WEN, meegenomen worden in verdere uitwerking van de RES en het Provinciale Energieprogramma.
In het kader van bestuurlijke drukte is altijd het uitgangspunt geweest dat in de toekomst de bestuurlijke klankbordgroep WEN mogelijk opgaat of aansluit bij een eventuele stuurgroep RES.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Fryslân,

drs. A.A.M. Brok, voorzitter

R.E. Bouius - Riemersma, MBA MCM, secretaris





provinsje fryslân